

УДК 34.037

УХАНОВА Н.С., старший науковий співробітник
НДІП НАПрН України.
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2366-5166>.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ НЕПОВНОЛІТНІХ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ

Анотація. У статті здійснено аналіз теоретико-правових засад та проблемних аспектів захисту прав неповнолітніх в інформаційному просторі. Визначено основні положення вітчизняного законодавства, спрямовані на захист прав неповнолітніх від деструктивних інформаційних впливів з боку небезпечного інформаційного середовища. Виявлено основні інформаційні загрози, що зростають у геометричній прогресії інформаційних потоків, що суттєво впливають на інформаційну безпеку неповнолітніх, які мають значно ширший діапазон загроз і ризиків порівняно із повнолітньою особою у зв'язку з їх психофізіологічними, соціальними та іншими особливостями. Окреслено основні напрямки удосконалення законодавства для створення безпечного інформаційного середовища, сприятливого для дитини.

Ключові слова: інформація, інформаційна безпека неповнолітніх, інформаційне насильство, неповнолітні в інформаційному просторі.

Summary. Theoretical and legal principles and problematic aspects of the protection of the rights of minors in the information space have been analyzed in the article. The main provisions of the domestic legislation aimed at protecting the rights of minors from destructive information influences from the dangerous information environment are determined. The main information threats that increase in the geometric progression of information flows, which significantly affect the information security of minors, which have a much wider range of threats and risks than adults due to their psychophysiological, social and other characteristics. The main directions of improving the legislation to create a safe information environment conducive to the child are outlined.

Keywords: information, information security of minors, information violence, minors in the information space.

Аннотация. В статье проанализированы теоретико-правовые основы и проблемные аспекты защиты прав несовершеннолетних в информационном пространстве. Определены основные положения отечественного законодательства, направленные на защиту прав несовершеннолетних от деструктивных информационных воздействий. Выявлены основные информационные угрозы, растущие в геометрической прогрессии информационных потоков, которые существенно влияют на информационную безопасность несовершеннолетних и имеют значительно более широкий диапазон угроз и рисков по сравнению с совершеннолетним лицом в связи с их психофизиологическими, социальными и другими особенностями. Определены основные направления совершенствования законодательства для создания безопасного информационного пространства, благоприятного для ребенка.

Ключевые слова: информация, информационная безопасность несовершеннолетних, информационное насилие, несовершеннолетние в информационном пространстве.

Постановка проблеми. Сучасне суспільство розвивається досить стрімкими темпами, що провокує значні ризики для захисту прав людини в інформаційному просторі. Найменш захищеною категорією громадян є неповнолітні, які доволі часто стають об'єктом інформаційної пропаганди та негативного впливу мас-медіа на формування їх свідомості. При цьому ризики впливу дестабілізуючих інформаційних

технологій в суспільстві виявляються безпосередньо у нівелюванні усталених моральних норм, спотворенні суспільно-культурних цінностей, пропагуванні насильства, жорстокості та ін.

Проблема захисту прав неповнолітніх в інформаційному просторі посилюється також зі зростанням рівня доступу дітей до засобів сучасних технологій, більшість з яких стали доволі буденними у щоденному вжитку (Інтернет, мобільний зв'язок, тощо). Разом з цим ускладнюються і процеси контролю за рухом даних, з метою попередження негативного інформаційного впливу та його наслідків. Зазначене актуалізує дослідження проблем захисту прав неповнолітніх в інформаційному просторі як в Україні, так і у світі в цілому.

У процесі аналізу наукової літератури було виявлено, що найбільш інформативними джерелами у сфері досліджень проблемних аспектів захисту прав неповнолітніх в інформаційному просторі є праці таких науковців як Варивода К.С. [1], Деточенко Л.С. [2], Дзьобань О.П., Пилипчук В.Г. [3], Довгань О.Д. [4], Корж І.Ф. [5], Куницький В.В. [6], Лесько Н.В. [7], Нерсисян Г.А. [8], Припхан І.І., Артемович І.І. [9], Топчій О.С. [10] та ін. Однак, подальшого дослідження потребують питання, пов'язані з розробкою рекомендацій щодо удосконалення системи правового захисту неповнолітніх в інформаційному просторі.

Метою статті є удосконалення захисту прав неповнолітніх в інформаційному просторі.

Виклад основного матеріалу. Ряд сучасних дослідників [1 – 10] свідчать про досить значний вплив інформації на суспільство, яка поступово перетворюється на його ціннісне ядро, котре включає цивілізаційні норми та цінності. Наведена ситуація виступає наслідком впливу системи чинників, які проявляються в ході розвитку інформаційних технологій. Водночас процеси становлення сучасного інформаційного простору відбуваються під впливом мас-культур, які, на думку науковців, характеризуються значним рівнем проникнення у вітчизняну культуру не властивих їй цінностей за допомогою засобів масової інформації.

Довгань О.Д. [4], Пилипчук В.Г. та Дзьобань О.П. [3], характеризуючи вплив інформаційного простору на неповнолітніх, акцентують увагу на необхідності аналізу негативного впливу, який чиниться засобами масової інформації на них. На думку авторів, у зв'язку з активним використанням молодим поколінням ресурсів мас-медіа сьогодні важливо досліджувати вплив основної маси джерел інформації на молодь.

Корж І.Ф. [5] відзначає, що сучасні реалії пов'язані із необхідністю опрацювання значних масивів інформації, тому організація правового захисту неповнолітніх на сьогодні має враховувати ці обставини. При цьому особливу увагу потрібно приділяти реальній поведінці індивідів та інших суб'єктів права, яка направлена на реалізацію норм інформаційного права в конкретних правовідносинах, а також правовій психології громадян, посадових осіб, їх оцінкам чинного права, діяльності державних органів та мотивам правомірної чи протиправної поведінки. Саме у цих реальних процесах визначається здатність чинного права бути ефективним регулятором інформаційних правовідносин, так само як спроможність держави забезпечувати ефективне управління справами суспільства.

Куницький В.В. [6] стверджує, що чимало прихильників свободи слова, свободи засобів масової інформації обстоюють всездозволеність у традиційних і комп'ютерних мас-медіа, а органи, що контролюють їх продукцію на предмет розпусти, жорстокості і насильства, відносять до органів цензури.

На думку Лесько Н.В. [7], молодь є тією соціальною групою, яка повною мірою використовує ЗМІ та активно отримує через них інформацію різного змісту. Інформаційний простір має одне з провідних місць за силою виховного впливу після сім'ї та школи, будучи каналом інтенсивної соціалізації. Сутність особливостей сприйняття дитини полягає у переважанні емоційного ставлення до об'єктів дійсності за відсутності глибоких знань про них.

Варивода К.С. [1] свідчить, що у наш час особливої гостроти набула проблема інформаційного насильства. Практично у всіх сучасних серіалах, фільмах, і навіть мультфільмах існує відеоінформація, яка прямо чи опосередковано пов'язана з насильством. Термін “телевізійне насильство” давно використовується в науковому лексиконі і об'єднує в собі демонстрацію нанесення ушкодження або збитків персонажам телевізійних програм або фільмів. Існує ряд досліджень, результати яких свідчать, що перегляд сцен насильства в телепередачах і фільмах орієнтує молодь до подальшої агресії. Було доведено, що насильство може стати причиною ініціації підлітків до агресивної поведінки. ЗМІ є також джерелом вульгарної інформації, порнографії. У телебаченні транслюється багато еротичних фільмів, які розбещують, опошлюють сучасну молодь [1].

У доповнення до зазначеного варто навести міркування Деточенко Л.С. [2] який відзначає, що у сфері духовного життя суспільства велику небезпеку становлять ризики, пов'язані з тривалою пропагандою споживацького способу життя і великою кількістю сцен насильства та жорстокості на телебаченні. Неконтрольований Інтернет створює значні загрози для користувачів, в першу чергу дітей та молоді, які пов'язані з пропагандою і поширенням агресивного контенту. Не можна залишити без уваги негативну роль зростаючого впливу на молодь соціальних мереж, оскільки ряд прикладів яскраво свідчать про негативні наслідки “життя в мережі” [2].

Результати опитувань, які наведені у праці Деточенко Л.С. [2] підтверджують, що під впливом ЗМІ у дітей та підлітків розвивається агресивність. Причому найбільшу агресивність формують комп'ютерні ігри та сучасне кіно (Рис. 1).

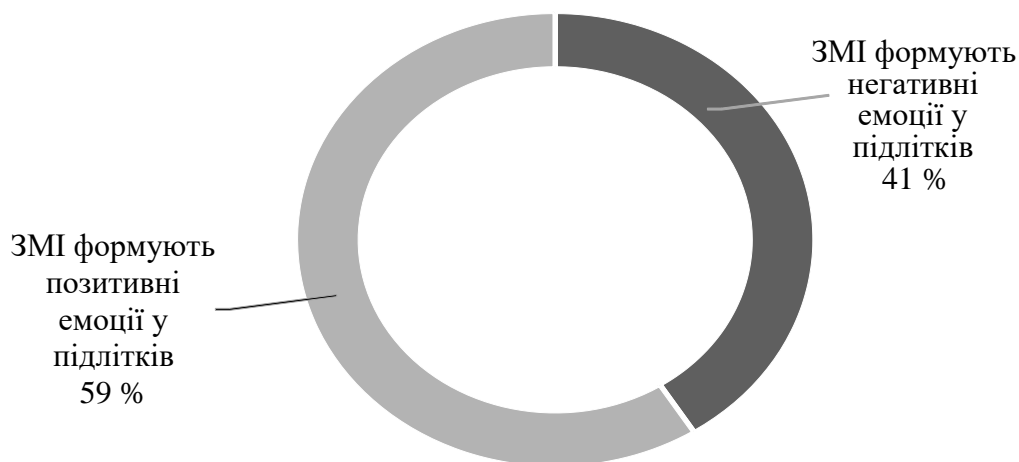

Рис. 1. Ілюстрація результатів опитування щодо впливу ЗМІ на емоції підлітків [2].

Засоби масової інформації впливають на формування у дітей та підлітків негативних почуттів по відношенню до своїх ровесників. Формування образу і стилю життя молоді перебуває під впливом засобів масової інформації, які, на жаль, часто негативно впливають на свідомість і поведінку молодої людини. Це проявляється в

тому, що мас-медіа сьогодні не формують стійких систематичних уявлень молоді про загальні культурно-освітні та правові цінності. Сучасні мас-медіа впливають на спосіб життя молоді

Розкриваючи правові аспекти досліджуваної проблематики варто звернути увагу на нормативно-правові акти, що визначають пріоритети, напрямки та сфери захисту прав неповнолітніх в інформаційному суспільстві. Основними з них є Закони України: “Про охорону дитинства” [11], “Про інформацію” [12], “Про захист суспільної моралі” [13], “Про телебачення і радіомовлення” [14], “Про рекламу” [15] та ін.

Передусім слід зазначити, що 7 листопада 2017 року відповідно до Закону “Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення гарантій безпеки дітей” поряд з фундаментальними національними інтересами України, такими як забезпечення державного суверенітету і територіальної цілісності України, охорону дитинства визначено як стратегічний загальнонаціональний пріоритет, “що має важливе значення для забезпечення національної безпеки України” [16].

Закон України “Про охорону дитинства” визначає “обмеження щодо пропаганди артефактів жорстокості та насильства, поширення інформації, яка пригнічує гідність особистості та є чинником загроз для моральної стійкості підлітків та дітей” [11]. Важливість даного нормативного документу пояснюється необхідністю протидії негативним проявам впливу сучасної інформації, яка висвітлюється у ЗМІ.

У статті 5 Закону України “Про захист суспільної моралі” [13] визначено напрямки роботи органів державної влади у формуванні організаційних, економічних та правових детермінант формування механізмів захисту прав громадян в інформаційному просторі (у тому числі неповнолітніх). Зокрема в Законі акцентується увага на звільнення інформаційного суспільства від елементів, які створюють загрози для морального, інтелектуального та фізичного здоров’я підлітків.

Закон України “Про інформацію” [12] також ідентифікує певні канали та шляхи розповсюдження інформації. Дана інформація може бути джерелом потенційної загрози для неповнолітніх. Тому, логічне продовження положень даного закону відображено у наступному нормативно-правовому акті – Законі України “Про захист суспільної моралі” [13]. Даний документ визначає перелік відповідних заборон щодо формування інформаційного контенту (Рис. 2).

Відповідно до частини 4 статті 20 Закону України “Про охорону дитинства”, визначено умови заборони щодо пропаганди у ЗМІ насильства та жорстокості, розповсюдження порнографії та інформації, що зневажає людську гідність і завдає шкоди моральному благополуччю дитини [11].

Законом України “Про телебачення і радіомовлення” [14] визначено положення про захист інформаційних прав дітей від контенту, який може заважати їх психічному, моральному та фізичному розвитку (ст. 41). Нормативним документом введено заборону на трансляцію ряду телепередач, які містять підозрілий зміст, що може бути предметом інформаційної загрози.

Закон України “Про рекламу” [15] також містить низку статей, що мають забезпечувати неповнолітнім безпечний інформаційний простір. Реклама повинна враховувати особливу чутливість дітей і не завдавати їм шкоди. У рекламі заборонено:

– використання зображень дітей, які споживають або використовують продукцію, призначену тільки для дорослих чи заборонену законом для придбання або споживання неповнолітніми;

– інформацію, яка може підірвати авторитет батьків, опікунів, піклувальників, педагогів та довіру до них дітей;

- заклики до дітей придбати продукцію або звернутися до третіх осіб з проханням зробити покупку;
- використання зображень справжньої або іграшкової зброї, вибухових пристроїв.

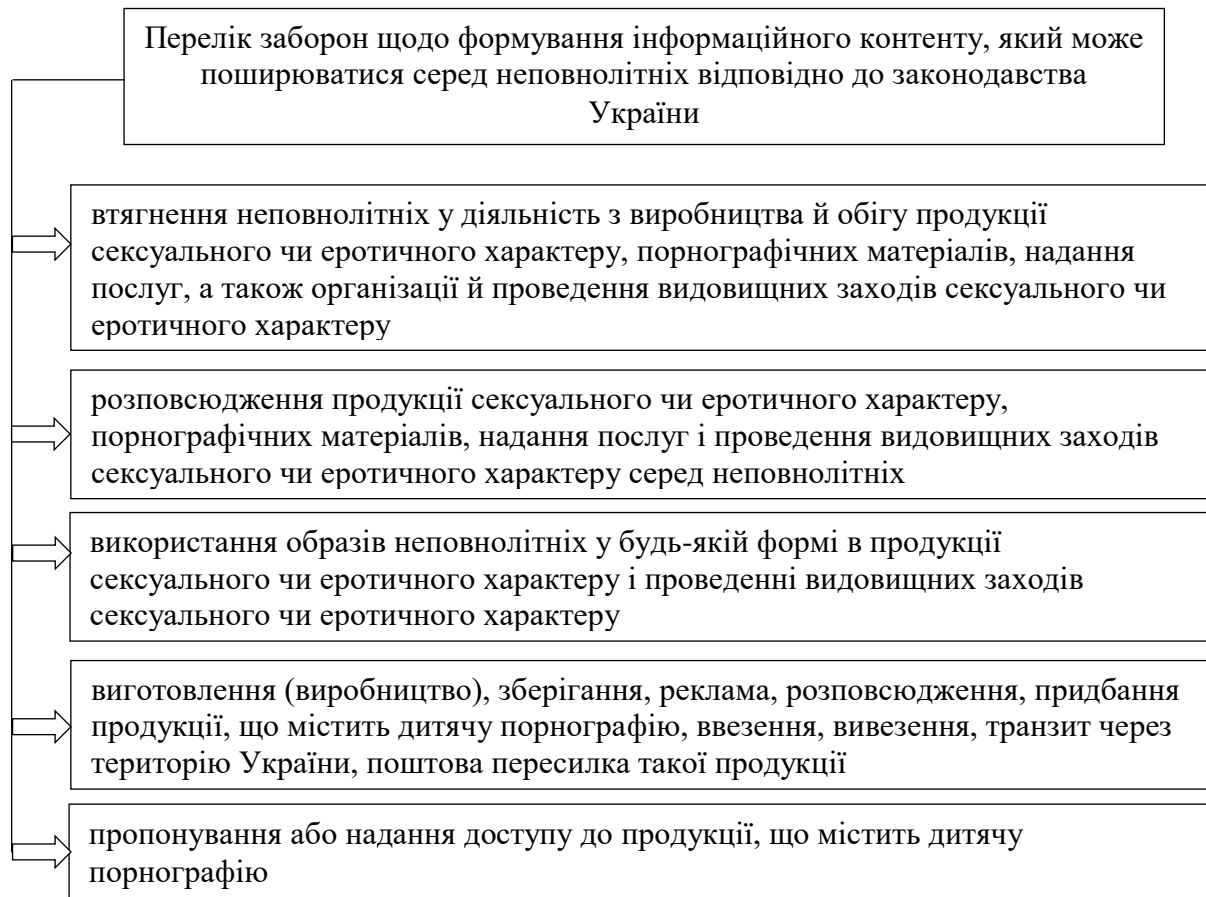

Рис. 2. Основні заборони щодо формування інформаційного контенту, який може поширюватися серед неповнолітніх відповідно до законодавства України [15].

Крім цього, реклама не повинна [15]:

- містити зображення дітей у небезпечних ситуаціях чи за обставин, що у разі їх імітації можуть завдати шкоди дітям або іншим особам;
- містити інформацію, що здатна викликати зневажливе ставлення дітей до небезпечних для здоров'я і життя ситуацій;
- завдавати дітям моральної чи фізичної шкоди, викликати у них відчуття неповноцінності;
- вказувати на можливість придбання рекламованого товару, розрахованого переважно на дітей, кожною сім'єю без урахування можливостей її бюджету;
- створювати у дітей враження, що володіння рекламованою продукцією дає їм перевагу над іншими дітьми.

Аналіз згаданих законів дає підстави стверджувати, що правова протидія негативному впливу інформації на неповнолітніх в Україні зводиться до заборони розповсюдження, використання, виготовлення, зберігання та рекламування продукції, що може бути предметом інформаційної загрози для морального, інтелектуального та фізичного здоров'я неповнолітніх. В Україні немає органу, який би займався моніторингом такої продукції в інформаційному просторі, оскільки створення органів, призначених для контролю продукції мас-медіа зазвичай розцінюється суспільством як цензура.

Законом України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення захисту прав дітей” від 21.05.09 р., крім місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування на *“інші органи виконавчої влади”* в межах їх повноважень покладено обов’язок стосовно подання Кабінету Міністрів України пропозицій щодо вдосконалення положень законодавства, які стосуються забезпечення захисту прав дітей. Ці органи можуть *“подавати висновки до проектів законодавчих актів із зазначених питань та надавати засобом масової інформації, громадськості та особам чи органам, які займаються вирішенням питань захисту дітей, загальну інформацію про забезпечення захисту прав дітей”* [17].

З 17 листопада 2004 р. до 5 березня 2015 року в Україні існував постійний державний експертний і контролюючий орган – Національна експертна комісія України з питань захисту суспільної моралі [18]. Серед основних завдань Комісії – проведення експертизи продукції, що містить елементи або пропаганду культу насильства, жорстокості, порнографії, проведення аналізу процесів і тенденцій, що відбуваються у сфері захисту суспільної моралі, розроблення для органів державної влади та органів місцевого самоврядування рекомендацій з їх правового регулювання та здійснення контролю за дотриманням законодавства у сфері захисту суспільної моралі. Комісією було запропоновано внести зміни до законодавства, якими пропонувалося зобов’язати провайдерів здійснювати контроль українських користувачів в мережі Інтернет, однак запропоновані зміни до законодавства не були схвалені і врешті Комісію взагалі було ліквідовано Постановою Кабінету Міністрів України від 27 травня 2015 року як *“найбільш одіозну державну структуру, яка запам’яталася скандальними рішеннями, спробами заборонити мультфільми про Сімпсонів, пісні Скрябіна та пошуками порнографії у художніх творах”* [19]. Згідно з висновками Міністерства юстиції України, Національна експертна комісія з питань захисту суспільної моралі не мала окремого предмету регулювання і дублювала функції інших державних органів: Міністерства культури і мистецтв України, Міністерства освіти України, Державного комітету телебачення і радіомовлення України, Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення та інші.

З цього приводу слід акцентувати увагу на тому, що зазначені органи, в межах своїх повноважень, можуть здійснювати лише опосередкований вплив на інформаційну безпеку неповнолітніх.

Враховуючи зазначене, слід також відзначити, що безпека громадян (у даному випадку дітей) є важливішою, ніж свобода слова. Крім іншого, положення нормативно-правових актів щодо захисту неповнолітніх від негативного впливу інформації не завжди імплементуються у життя з огляду на те, що безпосередньо самі правові норми не здатні забезпечити стійку модель інформаційного простору, яка б враховувала усі нюанси інформаційної безпеки неповнолітніх.

Як зазначає Топчій О.В., значна частина актів, які містять у собі деякі проєкції проблеми, морально застаріла й не відповідає вимогам сьогодення. Більшість розглянутих законів не зовсім вписується у сучасну парадигму епохи інформаційних війн, спеціальних психологічних операцій, не відображає протиріч глобалізаційної доби в контексті негативного впливу на неповнолітніх [10]. Увага законодавця здебільшого сконцентрована на теле-радіосфері, пресі, а не на врегулюванні інформаційних правовідносин у медіапросторі. Внаслідок відсутності чітко артикульованої державної інформаційної політики у досліджуваній галузі залишаються не закріпленими в єдиному джерелі відповідні правові норми і повноваження органів державної влади. В умовах зростання інформаційної агресії, жорсткого протистояння держав з різними установками

на перспективи подальшого розвитку, в тому числі геополітичного, подібна лакуна сама по собі стає загрозою інформаційній безпеці [10].

Куницький В.В. [6] зазначає про наявність певного зв'язку між проявами агресії серед неповнолітніх та впливом сучасних ЗМІ. Автор акцентує увагу на тому, що досить часто генерується інформація, яка здатна створювати ризики для становлення неповнолітнього як особистості. Неадекватна інформація може мати негативний вплив на психіку підлітків, підштовхувати їх до девіантної поведінки. Наведені гіпотези науковця є підтвердженням факту про те, що інформаційні матеріали часто виступають мотиватором молоді у підлітковому віці до негативних вчинків [6].

Отже, для захисту прав неповнолітніх від шкідливого впливу інформації між учасниками медіа-ринку має бути розроблена комплексна стратегія, спрямована проти насильства у ЗМІ. Особи, що відповідають за ЗМІ, мають цілком усвідомлювати свою відповідальність за все, що стосується демонстрації насильства та поширення потенційно шкідливого для дітей контенту, виконуючи при цьому свої обов'язки, пов'язані зі здійсненням права на свободу вираження поглядів. Це може втілюватися шляхом усунення чи блокування доступу до шкідливих матеріалів або через розробку автоматизованих систем класифікації контенту, впровадження механізмів контролю та подання скарг щодо якості контенту тощо [6]. Однак, при запровадженні контролю не слід забувати про такі граничні умови:

- цензура заборонена (ст. 15 Конституції України [20]; закони України у сфері інформаційних відносин);

- кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань (ст. 34 Конституції України) [20];

- кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір (ст. 34 Конституції України [20]).

На думку Нерсисяна Г.А. [8], правовий захист дітей від наслідків впливу шкідливого контенту та сприяння їх активній участі в суспільному житті є, насамперед, обов'язком держави. Продуктом такого опрацювання є аналітичні розробки. Потреба в такого виду продуктах обумовила виникнення спеціальних аналітичних структур. Певним аналогом таких структур є традиційні наукові установи. Однак, лише певним. Наукові установи, виготовляючи інформацію найвищої суспільної значимості – наукову інформацію – не мають можливості активно і постійно проявлятися в системі інформаційних обмінів. Задоволення відповідних суспільних потреб було вирішене через створення спеціальних аналітичних структур [8].

Статтею 2 Закону України “Про охорону дитинства” визначено, що завданням законодавства про охорону дитинства, крім іншого, є “створення правових інститутів з метою захисту прав та законних інтересів дитини в Україні” [11].

Припхан І.І. та Артемович І.І. пропонують для формування правового механізму захисту неповнолітніх від негативної інформації, що передбачає визначення комплексу правових інструментів, які дозволять нівелювати вплив негативних факторів, які потенційно можуть завдати шкоди розвитку неповнолітніх, створити відповідний позавідомчий орган із орієнтовною назвою “Національний комітет захисту прав неповнолітніх у кіберпросторі”, який би опікувався питаннями державного контролю у сфері захисту неповнолітніх від негативного впливу інформації в мережі Інтернет. На думку науковців, саме цей орган повинен визначати пріоритетні напрямки державної політики у вищезазначеній сфері [9].

У доповнення до зазначеного, Топчій О.С. відзначає, що удосконалення процесів забезпечення інформаційної безпеки неповнолітніх неможливо без врахування досвіду інших країн. Проте сама процедура збирання, обробки, аналізу даних, вироблення пропозицій щодо можливостей адаптації закордонного досвіду, шляхів удосконалення чинного законодавства й проектування нових нормативно-правових документів у напрямі поліпшення процесів забезпечення інформаційної безпеки неповнолітніх є прерогативою науки, зокрема компаративного правознавства. Багатогранність проблеми дає усі підстави вважати, що даний напрям є одним з найперспективніших у дослідженнях в галузі інформаційного права [10].

Для вирішення проблем захисту прав неповнолітніх в інформаційному просторі, на наш погляд, варто значну увагу приділити організаційно-правовим механізмам, які дадуть можливість фільтрувати інформаційний контент. Цю функцію в сучасному світі успішно виконують інформаційно-аналітичні центри, або так звані “фабрики думки”. Положення цих організацій у кожній конкретній державі знаходиться в залежності від багатьох факторів: традицій, політичної культури, рівня розвитку демократичних інститутів, соціально-економічної стабільності та інших елементів конкретної політичної системи. На наш погляд, аналітично-інформаційні центри здатні повністю організувати систему автоматизованого моніторингу будь-якого інформаційного контенту, згідно з вимогами усіх зазначених нормативно-правових документів.

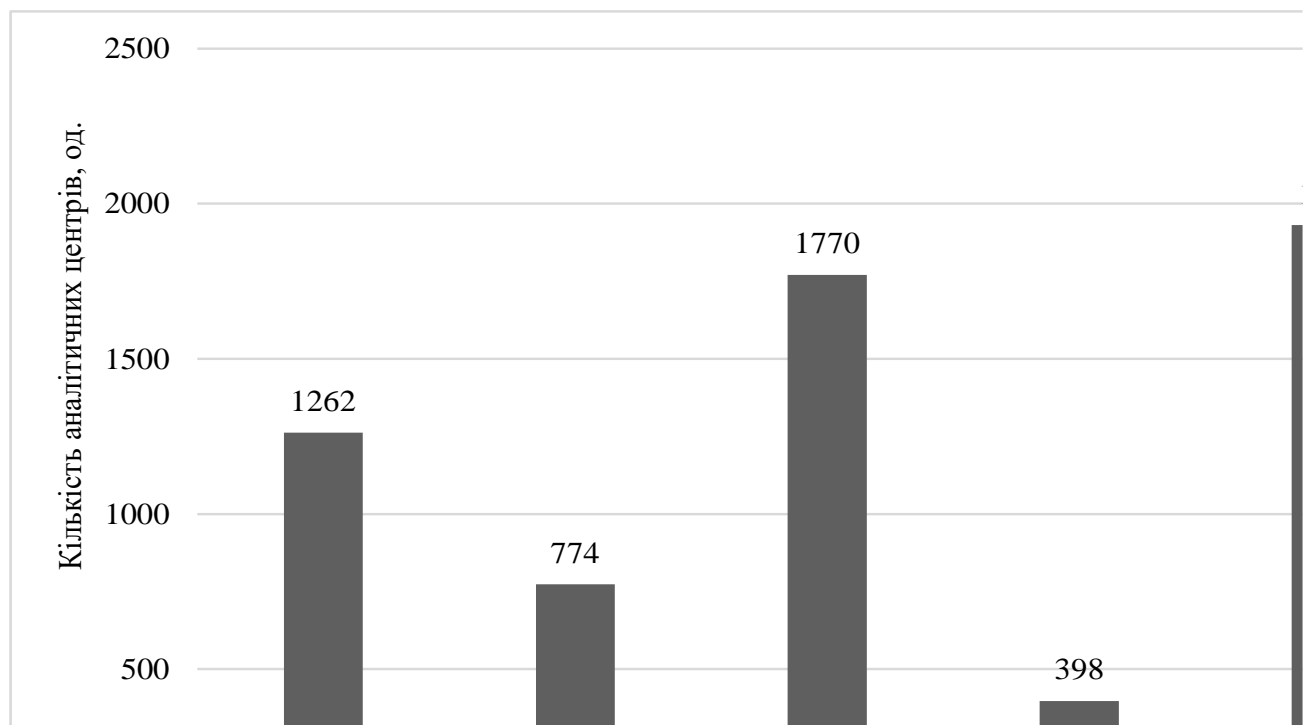

Рис. 3. Кількість аналітичних центрів у сучасному світі, од. [21].

Попит на роботу аналітичних центрів у світі щороку зростає, що пояснюється загальносвітовими глобальними змінами [21]. Кількість аналітичних центрів у світі станом на 2018 рік наведено на Рис. 3. Як свідчать дані рис. 3, найбільша кількість аналітичних центрів сконцентрована в таких регіонах світу як Європа (1770 од.) та Північна Америка (1931 од.). Можна зробити висновки про те, що кількість аналітичних центрів прямо пропорційна розвитку демократичних засад та громадянського суспільства на відповідній території.

Сьогодні робити суттєвий акцент на помітну роль аналітичних центрів в системі організації інформаційної безпеки нашої країни видається передчасним. Однак, зважаючи на перспективу розвитку аналітичних центрів та затребуваність суспільством їх роль зростатиме.

Динаміку кількості аналітичних центрів в Україні наведено на Рис. 4.

Рис. 4. Кількість аналітичних центрів в Україні за період 2016 – 2018 рр., од. [21].

Як свідчать дані Рис. 4, загальна кількість аналітичних центрів в Україні мала поступову тенденцію до зростання упродовж 2016 – 2018 рр., що в цілому позитивно характеризувало основні реформи соціально-політичної системи та трансформацію громадянського суспільства у відповідності до демократичних принципів

З урахуванням зростаючих масштабів проблем сучасної інформаційної безпеки неповнолітніх та зважаючи на все більш чіткі прояви інтеграційних процесів як важливої характеристики сучасного національного розвитку, видається абсолютно логічною думка про необхідність створення в Україні окремої функціональної та організаційної структури в системі національної безпеки з контрольними функціями у сфері інформаційної безпеки неповнолітніх, наприклад, як пропонують Припхан І.І. та Артемович І.І. – “Національний комітет захисту прав неповнолітніх у кіберпросторі”, на який покласти функції державного контролю у сфері захисту неповнолітніх від негативного впливу інформації [9]. Така структура могла б відігравати важливу координаційну роль у сфері інформаційної безпеки для вітчизняних державних і недержавних інформаційних центрів, всієї інформаційної інфраструктури, сприяти утвердженню національної інформаційної політики у внутрішніх і міжнародних обмінах та організації національної інформаційної безпеки в цілому.

Висновки.

1. В інформаційному суспільстві формування образу і стилю життя молоді перебуває під впливом засобів масової інформації. На жаль, неконтрольований Інтернет, прихована пропаганда культу насильства, жорстокості, розбещеності, агресивна реклама тощо, сприяє та мотивує неповнолітніх до агресивної поведінки та негативних вчинків.

Мас-медіа, безпосередньо впливаючи на спосіб життя молоді, сьогодні не формують стійких систематичних уявлень молодих людей про загальні культурно-освітні та правові цінності.

2. Правова протидія негативним проявам впливу сучасної інформації на неповнолітніх в Україні спрямована на заборону розповсюдження, використання, виготовлення, зберігання та рекламування продукції, що може бути предметом інформаційної загрози для морального, інтелектуального та фізичного здоров'я підлітків. Відсутність чітко визначеної стратегії убезпечення неповнолітніх від інформаційних загроз, розпорошеність правових норм по широкому колу юридичних актів, відсутність єдиного координуючого та контролюючого органу, значною мірою ускладнює управлінські процеси та унеможливорює належний захист неповнолітніх від інформаційних небезпек.

3. Реалізація права на інформацію у медіапросторі потребує безперервного підтримання стану захищеності неповнолітніх від негативного впливу інформації на свідомість і психіку, що спотворює соціалізацію їх особистості. Усвідомлюючи масштаби цієї проблеми та значення для національної безпеки України, доцільно створити в системі національної безпеки державний орган з контролюючими функціями у сфері захисту неповнолітніх від інформаційних небезпек. Доцільно також вивчити та використати зарубіжний досвід діяльності аналітичних центрів, так званих “фабрик думки”, які можуть стати центральними елементами механізму захисту неповнолітніх від впливу негативної інформації, що поширюється в інформаційному просторі.

4. Забезпечення інформаційної безпеки громадян – це знання і навички, а не лише заборона та блокування небажаного контенту. В багатьох розвинутих країнах значна увага приділяється саме підвищенню освітнього та інтелектуального рівня громадян, що є актуальним і для України.

Використана література

1. Варивода К.С. Інформаційна безпека підлітків в Інтернет мережі. *Молодий вчений*. 2016. № 3. С. 365-368.
2. Деточенко Л.С. Функции средств массовой информации для молодежной аудитории: по материалам социологического исследования. *Theories and Problems of Political Studies*. 2016. № 5А. С. 35-43.
3. Дзьобань О.П., Пилипчук В.Г. Феномен інформації: історико-правові та філософські аспекти. *Інформація і право*. № 1(13)/2015. URL: <http://ippi.org.ua/pilipchuk-vg-dzoban-op-fenomen-informatsii-istoriko-pravovi-ta-filosofski-aspekti>
4. Довгань О.Д. Сучасні інформаційні структури як компоненти інформаційної безпеки. *Інформація і право*. № 2(14)/2015. URL: <http://ippi.org.ua/dovgan-od-suchasni-informatsiini-strukturi-yak-komponenti-informatsiinoi-bezpeki>
5. Корж І.Ф. Об'єкт і предмет наукового дослідження в інформаційній сфері. *Інформація і право*. № 3(22)/2017. С. 22-29.
6. Куницький В.В. Захист неповнолітніх в інформаційному просторі як об'єкт гуманітарної експертизи: український та зарубіжний досвід. *Державне управління: теорія та практика*. 2011. URL: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Kunitskiy.pdf>
7. Лесько Н.В. Правове регулювання захисту дітей від негативного впливу Інтернету. *Вісник Національного університету “Львівська політехніка”*. 2016. № 850. С. 48-53.
8. Нерсисян Г.А. Медіаграмотність молоді – запорука протидії інформаційній агресії. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 6. С. 56-61.

9. Припхан І.І., Артемович І.І. Правовий механізм захисту неповнолітніх від негативного впливу інформації в мережі Інтернет. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2014. № 24. С. 104-108.

10. Топчій О.С. Інформаційна безпека неповнолітніх крізь призму компаративного правознавства. *Інформаційне право*. 2018. № 7. С. 154-158.

11. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.01 р. № 2402-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>

12. Про інформацію: Закон України від 02.10.92 р. № 2657-XII URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2657-12/ed20110113>

13. Про захист суспільної моралі: Закон України від 20.11.03 р. № 1296-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1296-15>

14. Про телебачення і радіомовлення: Закон України від 21.12.93 р. № 3759-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3759-12>

15. Про рекламу: Закон України від 03.07.96 р. № 270/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80>

16. Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення гарантій безпеки дітей: Закон України від 07.11.17 р. № 2180-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2180-19#n6>

17. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення захисту прав дітей: Закон України від 21.05.09 р. № 1397-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1397-17>

18. Про Національну експертну комісію України з питань захисту суспільної моралі: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.11.04 р. № 1550. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1550-2004-%EF>

19. Про ліквідацію Національної експертної комісії з питань захисту суспільної моралі: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.05.15 р. № 333. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2015-%D0%BF>

20. Конституція України: Закон України від 28.06.96 р. № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

21. Світовий рейтинг аналітичних центрів. – (Програма дослідження аналітичних центрів та громадянського суспільства). URL: http://razumkov.org.ua/images/ Material_Conference /2017_01_27 /2016_Global_Think_Tank.pdf

~~~~~ * * * ~~~~~